СТАРА БОСАНСКА ВЛАСТЕЛА У ДАНАШЊОЈ ТОПОНОМАСТИЦИ

Владислав Скарић

Гласник Географског друштва Београд, Свеска 7. и 8., год. 1922. стр.125 - 136

Неки су крајеви Босне и Херцеговине сачували у именима села врло много старинских породичних презимена и личних имена, која се сусрећу у историјским споменицима, што се односе на средњевијековну Босну. Нарочито то вриједи за источну и југоисточну Босну, а поименце за оне крајеве, у којима живе у већем броју муслимани. Г. Ј. Цвијић је уочио, да се у Босни и Херцеговини налази највише старинаца баш у крајевима, гдје живи муслимански елеменат.[1] На основу констатације о истоветности данашњих имена села и старих личних имена и презимена дошао сам и сам до истога освједочења, претпостављајући, да је стара имена насеља могао сачувати само континуитет већих маса становништва, које, ако се временом и мијењало, није се мијењало напрасно, него спорим темпом, и то баш код муслимана. Каква н. пр. разлика између имена насеља у сјеверо-западној Босни, гдје у густим масама живи скоро искључиво народ православне вјере, и у јужној и источној Босни, гдје има врло много муслимана. Док онамо насеља носе презимена данашњих становника, овамо имамо много сеоских имена, која данас нико више не употребљава као презимена. Онамо су дакле имена села скорашња, а овамо давнашња.

На основу овога сам у стању констатовати, гдје су свога времена живјели неки босански племићи, који се спомињу у сачуваним писаним споменицима. Ово међутим важи више за малу властелу, јер су се код велике властеле презимена чешће мијењала. Ради тога је до сада било врло тешко установити родбинске везе чланова велике властеле и босанске владарске породице. Они се у споменицама презивају најчешће по очеву имену и ако се зна, да су већ тада имали своја стална породична имена, као н. пр. Котроманићи и Косаче. То исто важи дјеломично и за малу властелу. Али бих рекао, да је јужна и источна Босна примила више обичај сталних породичних презимена, него други крајева. Код велике властеле мислим, да је узрок томе, што су имали простране баштине, па се њихово породично име није ни могло везати само за једно село. Чини ми се, да је код мале властеле презиме неки пут извођено из имена баштинскога села, као што је био обичај у западној Европи, па и код неких данашних беговских породица у Босни. У ову врсту презимена иду по свој прилици Кобиљачићи, Богавчићи и други, о којима ће доцније бити говора.

Почећу најприје са великом властелом и оним племићима, који се као пуномоћници помињу у разним државним пословима. Њихов број није велики, једно стога, што их у сразмјеру према другој властели није ни било много, а друго, што су како сам споменуо напријед, многи мијењали презимена, па им није могао остати спомен у топономастици.

[1] Антропогеографски проблеми Балк. Пол. Насеља I. стр. CCI.

Међу повељама из архива породице Баћана у Керменду нашао сам у повељама број VII. и XI. Будислава *Чавловића* и Твртка *Чекановића*[2], чија презимена носе нека данашна села као своја имена. Будислав *Чавловић* се спомиње око 1353. као „добри Бошњанин", а без уже ознаке области. У Босни садањега времена налазе се два села са именом *Чавловићи*. Једно је у сеоској опћини Мочевићима у сребрничком котару, а друго у опћ. Скакавцима у испостави Доњем Вакуфу бугојанскога котара. Који су Чавловићи сачували спомен на стару властеоску породицу Будислава Чавловића ја не знам. Лакше је са *Чекановићима*. У повељи број XI. се наводи као свједок Твртко Чекановић од Усоре. У области старе Усоре налази се данашњи грачанички котар, а у њему има опћ. *Чеканићи*. — Из много ранијега времена датира помен на једну властеоску породицу, чије је име сачувано у имену једног села. Као свједок на једној листини бана Матије Нинослава из године 1249. забиљежен је Хранислав *Сврачић*.[3] Исто ово име носи данас једно село у опћ. Гор. Петровицама у тузлањском котару. Има још нешто велике властеле из периферних области босанске државе, по чијим се презименимя могу данас означити мјеста њихова боравлљења. У години 1378. био је ставилац краља Твртка I. његов имењак, Твртко *Влађевић*.[4] Он би могао бити члан исте оне породице, којој је припадао на *Влађевинама* код Рогатице закопани Влатко Влађевић.[5] Гробни мрамор Влатков је врло велики и има, што је иначе ријеткост, натпис. То су знаци, да је Влатко био велики властелин. А пошто му је „племенита земља" била у држави Павла Рађеновића врло је вјероватно, да је био неки Павлов сродник, јер ми се иначе чини немогуће, да у једном крају буду два велика властелина од двију разних породица. Породица Павла Рађеновића је и прије Павла спадала међу босанске великашке породице,[6] те и стога мислим, да је ставилац Твртко Влађевић био члан исте породице, које и Влатко, односно Павле Рађеновић, и да су Влађевине његова „племенита земља". Може бити, да је Твртко био Влатков брат. — У истој години и истом приликом се спомиње и жупан Вукац *Чрнуговић*.[7] Само је један крај у Босни и Херцеговини, гдје се ово име, односно имена из њега изведена налазе. То је котар Столац, у коме су двије сусједне опћине Ходово и Љубљеница, у свакој по једно насеље *Црнуговац* и виш њих на карти 1:75.000 криво означено брдо *Црногавац*. — На другом крају старе босанске државе у области некадањих Доњих Крајева, тамо гдје се данас састају котареви Прњавор, Бања Лука и Тешањ зове се један крај уз ријеку Укрину *Дубраве*. У непосредној близини Дубрава два насеља носе имена *Дубравци*; једно је у прњаворском котару у опћ. Кокорима, друго у тешањском у опћ. Доњој Шњеготини. Тако исто се звала породица онога Владислава *Дубравчића* од Доњих Крајева, коју је он заступао као свједок 1400. год. када је краљ Остоја поклонио војводи Хрвоју жупу Хлијевно.[8] — Тамо даље на истоку у сребрничком котару у опћ. Пањевићу има село *Кушлаш* и над њим рушевине средњевјековнога истоименога града, који се

---

[2] Lj. Thallóczy. Istraživanja o postanku bosanske banovine и т. д. Гласн. Зем. Музеја 1906. стр. 408. и 412.

[3] Miklosich, Monum. serb. стр. 3?.

[4] Исти, 189.

[5] Љ. Стојановић, Стари срп. записи и натписи, III. бр. 4773.

[6] Пуцић, Споменици србски, I. стр. 60.

[7] Mikl. 190.

[8] Исти, 250.

[9] Jireček, Handelsstrassen. 81

заједно са својим подграђем Подкушлатом често спомиње у средњем вијеку.[9] На основу сличности имена мислим, да је овдје ужа домовина Николе *Куклатовића* или правилније *Кучлатовића*, дворскога кнеза краља Остоје, споменутога 1417. год.[10] — У велику властелу рачунам и кнеза Стипана *Вионичића* за то, што је забележен 1451. као свједок на једној листини краља Томе.[11] Не може бити сумње, да је село *Вионица* у опћ. Шурманци мостарскога котара било својима његове породице, па се или село прозвало по породици или она по селу. — У средњој или правој Босни носе три села имена старих породица велике властеле. Село *Галешићи* у опћ. Ричица — Свиће у зеничком котару сачувало је спомен на породицу *Галешића*, којој је припадао 1332. споменути велики војвода бана Стјепана Владислав и 1409. споменути кнез Гргур, нећак краља Остоје.[12] Село *Шантићи* у опћ. Почулицама у травничком котару носи име породице онога Ратка *Шанше* „Бошњанина“, који је споменут 1331. као свједок,[13] и кнеза Ивана *Шантића*, свједока на једној листини краља Томе од 1446. и сродника (по брачним везама) краљевске породице.[14] Код треће ми се породице тешко одлучити за село, које носи њено име. То је породица Владислава *Црнчића* и његова сина кнеза Тврткa, који је био дворски краљу Остоји.[15] Има неколико насеља по разним крајевима Босне и Херцеговине, која се зову Црнча, Црнче, Црнчићи, и Црнци. Али ме служба дворскога кнеза, коју је вршио Твртко, сили да му баштинско село тражим у близини краљевских дворова, дакле у срцу Босне, те сам склон вјеровати, да данашње село *Црнче*, у опћ. Доњој Згошти у височком котару носи име те породице.

Не знам којој врсти властеле, великој или малој, припада онај кнез Станоје *Јелашчић*, који је 1392. као изасланик краља Дабише примио стонски доходак.[16] У сумњи сам и за крај, гдје му се налазила породична баштина. Имају два насеља *Јелачке*, недалеко једно од другога. Једно је у селу Борини опћ. Подастиња у котару Фојници, друго је у опћ. Црнићима испоставе Крешева у истом котару. Али има још једно село, по облику имена још ближе презимену Јелашчић. То је село *Јелашца* (gen. Јелашаца) у испостави Калиновику фочанскога котара. — Свакако у ред мале властеле спада човјек краља Остоје Вук *Узиновић*,[17] који је стајао у краљевој служби 1406., али није био из средње Босне, него из Хума, јер сам тамо нашао *Узиновиће* као дио данашње вароши Стоца.

Много је већи број у споменицама сачуваних презимена мале властеле, која се наводи као сродници или слуге велике властеле Јабланића[18] и Косача, што је потпуно разумљиво, јер их је у опће било много више него великаша. Нарочито их је много у држави Јабланића, тако да то пада у очи и наводи на тражење узрока. Правога узрока ја не знам, осим ако није то, што су ваљда Јабланићи свршавали своје политичке послове у споразуму са малом властелом, а Косаче више самовласно. Та политика аутократије чини се, да је оних тешких времена била једина

[10] S. Ljubić, Listine ob odnošajih etc. IX. 433.
[11] Mikl. 450.
[12] Исти, 102. и 273.
[13] Thallóczy op. cit. 408.
[14] Mikl., 440.
[15] Исти, 273 и 294.
[16] Јиречек, Споменици српски. Спомен. срп. краљ. акад. XI. 102.
[17] Пуцић op. cit. 79.
[18] Породицу Павла Рађеновића зваћу у овоме чланку увијек презименом њенога најстаријега познатога члана Рађена Јабланића.

паметна политика. Њоме је српска деспотовина продужила свој политички живот. Није немогуће, да су се Косаче у томе повеле за деспотима. Зашто то нијесу учинили и Јабланићи ја не знам.

При утврђивању идентитета властеоских презимена и имена села, која су као њихове баштине носила њихова имена, обазирао сам се и на ексистенцију старих гробаља у селима или њиховој околини, сматрајући да су гробља један доказ више за боравак односне властеле, јер је познато, да је тада био обичај, да се свако копа на својој баштинској земљи. Скоро свуда сам налазио стара гробља, а гдје их нијесам нашао није узрок, што их не би било, него што их није до сада нико констатовао. Ја их нећу спомињати, зато сам и учинио ову напомену, да не морам наводити поједине случајеве.

Прије него што пређем на идентификацију презимена Јабланића властеле и имена села потребно је да бар приближно установим границе државе Јабланића у источној Босни. Што је Јиречек[19] у овој ствари утврдио остало је до данас скоро без промјене, па ћу се тога и држати. Само ћу на основу резултата овога чланка покушати исконструисати нешто детаљније западну и јужну границу. По Јиречку је сјеверна граница била уз земље града Сребрника у Усори. Мислим да нећу бити далеко од истине, ако данашњу заједничку границу котарева Грачанице и Маглаја будем сматрао сјеверном границом државе Јабланића. Даљи ток сјеверне границе у правцу према истоку не знам какав је. Када бих се смио поуздати у нека имена села, која одговарају властеоским презименима, означио бих ријеку Спречу, бар донекле, граничном ријеком. Тако исто не знам бих ли смио сматрати ријеку Босну око Добоја и Маглаја западном границом. Али са великом сигурношћу могу сматрати другим дијелом западне границе развође између Криваје и Горње Босне, јер оно дијели рударски крај око Олова, који је био у власти Јабланића, од области стôних мјеста босанских владара: Бобовца, Сутјеске, Трстионице и Високог. Од овога развођа је вјероватно ишла граница заједничком границом данашњих котарева Високога и Сарајева. Јужна је граница ишла преко Бјелашнице и Трескавице и развођем између Колуне и фочанске Бистрице до у близину Устиколине, јер је ту негдје Петар Павловић 1413. поставио царину. Даља је граница била Дрина до западне границе испоставе Горажда. Опасујући ову испоставу са сјеверне стране и остављајући је Косачама, граница је опет силазила на Дрину између Херцегове цркве и Устипраче. Дрином је ишла граница до Лима, па даље уз ову ријеку, али не знам колико далеко. Толико је само сигурно да је у држави Јабланића на десној страни Лима била планина Бујак, село Гаочићи и Добруњ. Источну границу није никако могуће установити.

У југозападном дијелу државе Јабланића била је жупа Врхбосна, данашња сарајевска околина, гдје је, вјероватно на брду Павловцу у селу Петровићима код Сарајева, сахрањен кнез Павле Рађеновић. На западном рубу Сарајевскога Поља су села *Доброшевићи* и *Михајиловићи* и под њима на једном брежуљку изнад Варошишта једно мраморје.[20] У години 1423—32. спомиње се кнез Твртко *Михајиловић*,[21] властелин Радосава Павловића и члан његова братства. Ово, данас врло често, презиме оставило је врло слабих трагова у данашњој босанској топономастици, те стога и због сусјества обају села, Михајиловића и Доброшевића, која оба вежем за старе породице, мислим, да су Михајиловићи

[19] Jireček, Handelsstrassen стр. 30. примј. 96. и стр. 38. примј. 115.
[20] С. Трифковић, Сарајевско Поље. Насеља срп. земаља V. стр. 218.
[21] Mikl., 325., 341., 370.

били баштина породице Тврткa Михајиловића. Тим прије могу везати село Доброшевиће за породицу кнеза Стјепава *Доброшевића*, властелина Радосављевих синова Петра и Николе, који се спомиње 1454.,[22] јер у цијелој Босни и Херцеговини нема више ни једнога села, ни насеља са овим именом.

Мало даље од ова два села, насред Сарајевскога Поља, има махала *Латице*,[23] дио села Гор. Ступа у опћини Гор. Бутмиру. Прије аустријске окупације се и село звало Латице. У селу има једно земљом засуто мраморје, од кога је неколико каменова изровила ријека Добриња. У селу Грабовици опћ. Гор. Праче у рогатичком котару има једно насеље, које се зове *Латица*. Међу властелом Радосава Павловића се год. 1439—42. спомиње кнез Павао *Латичић*, Радосављев дворски, а год. 1454. кнез Томаш *Латичић*, властелин Радосављевих синова.[24] — У истом крају рогатичкога котара, али у опћ. Доњој Прачи на десној страни ријеке Праче има село *Чељадинићи*, а даље на истоку у опћ. Осјечанима опет село истога имена. Оба носе име породипе Остоје *Чељадиновића* ђака или логотета Радосава Павловића.[25]

На источној страни од Сарајева, на платоу, који опасују двије Миљацке, и гдје се на самим њиховим саставцима налазе рушевине града Ходидједа, има насеље *Драгуље*, које спада селу Прибињу опћ. Пале у сарајевском котару. На територији државе Јабланића има још једно истоимено село, *Драгуљевићи*, у опћ. Сочицама у рогатичком котару. Али и на тераторији Косача имају два истоимена села, обадва у горашкој испостави, и то једно у сеоској опћ. Горажду на лијевој страни Дрине, а друго на десној у опћ. Оглечеву. Није могуће знати, да ли је само једно од ова четири насеља и које, или су, може бити, сва четири сачувала спомен на породицу Радича *Драгуљевића*, који је служио најприје војводи Радосаву Павловићу, а послије прешао у службу херцега Влатка.[26] Ради овога би се могло мислити, да је породица Радичева живјела у Радосављевој држави, па се доцније он са својом ужом породицом населио у држави Херцеговој, те се по њему и његовим нашљедницима прозвала она два села у горашкој испостави.

Јужно од Сарајева у селу Јабланици опћ. Кијева има насеље *Кобиљача*, кога нема означена на карти 1: 75.000. По свој прилици је овдје баштина Вукосава *Кобилачића*, властелина кнеза Павла Рађеновића, који је у једној листини од 1397. споменут као свједок од Приморја.[27] Навод, да је Вукосав властелин у приморском дијелу Павлове државе, не мора довести у сумњу идентификацију насеља Кобиљаче са презименом Вукосављевим. Он је могао бити, као што ћу доцније навести и за друге, из унутарњега дијела државе Јабланића, па добити у баштину који комад приморске земље. Или је могао бити доиста старином из Приморја, па добити баштину у унутрашњости и прозвати се по имену баштинскога села.

У сарајевском котару има још два насеља, која су по имену истоветна са двјема властеоским породицама у држави Јабланића. У јужном дијелу сарајевскога котара у испостави Трнову има насеље *Дујмовићи* у опћ. Ледићима и насеље *Дивчићи* у опћ. Зијамет Црна Ријека. Име

[22] Исти, 472.

[23] С. Трифковић пише Латица, како сам и ја чуо, а у једном именику. свих насеља у Б. и Х. стоји Латице у Сар. Пољу, а Латица у Гор. Прачи.

[24] Mikl. 401., 413., 472.

[25] Исти, 325—376. на више мјеста.

[26] Исти, 545.

[27] Исти, 229.

Дујмовићи не долази нигдје више на другом мјесту у Босни и Херцеговини. Стога га без и најмање сумње сматрам баштином Твртка *Дујмовића*, властелина Радосава Павловића, а доцније херцега Влатка.[28] Дивчићи сјећају на породицу кнеза Ружијера *Дивчића* и његових сродника Михајила и Радоја.[29]

У Дрини и у сливу лијевих дринских притока, Колуне, Осанице и Одске, гдје је и варошица породице Јабланића Устиколина, има такођер неколико насеља, која својим именима сјећају на неку малу властелу. На средњој Колуни у опћ. Локвама у фочанском котару је насеље *Бановићи*. Насељâ са именом Бановићи има још по Босни, али је ово најближе Борчу,[30] средишту државе Јабланића, зато га и сматрам баштином породице Вучихне *Бановића*, властелина Радосављевих синова.[31] Ту у близини је крај Колуне и село *Слађеновићи* у опћ. Паунцима, које по свој прилици носи име породице Станихне *Слађеновића*, друга кнеза Брајила Тезаловића.[32] — Опет у овом крају и у истој опћ. је насеље *Боровинићи*, које сјећа на породицу кнеза Остоје и Тврдисава *Боровинића*, властеле Радосава Павловића, и, ваљда њихова сродника, кнеза Вукмира Боровинића, властелина Радосављевих синова.[33] — Село *Цапи* у истој опћ. носи име породице кнеза Радоја *Цапића*, властелина Радосављева сина Иваниша.[34] — Чини се, да је и кнез *Брајило* Тезаловић, цариник кнеза Павла Рађеновића,[35] или који други Брајило из његове породице, оставио спомен у три насеља овога краја. У истој опћ. Паунцима има насеље *Брајиловићи*, али и на Херцеговој земљи у горaшкој испостави у опћ. Хаџићима има село *Брајиловићи* и насеље *Бројловина*. Ово потоње име по своме облику одаје баштински карактер земље. Зато што је име Брајило било врло ријетко мислим, да ова насеља могу слободно довести у везу са Брајилом Тењаловићем или са којим другим истоимењаком његове породице. А што се два насеља налазе на туђој територији не може сметати, јер је, како је познато и како сам напријед споменуо код Радича Драгуљевића, било властеле, која је мијењала господаре прелазећи од једнога другоме. — Доцнијем времену, када су већ Османлије узеле овај крај, припада једна породица, која је живјела овдје у Подрињу. По народном су предању на Устиколини у вријеме турскога освојења живјела три брата: Мироје, Љубоје и Драгоје. Од њихове породице је било и калуђера. Мироје и Љубоје приме ислам, па су од њих постале беговске породице Мирићи и *Љубовићи*. Драгојеви су потомци остали и даље хришћани и задржали властеоски положај и земље, а звали се Кујунџијићи - Стахијићи.[36] Нић. Дучић вели да Кујунџијићи живе у селу Лигатима (опћ. Паунци) три сахата ниже Фоче и да им се спахилук протезао од Фоче до Горажда.[37] У рогатичком котару у опћ. Гласинцу зове се један дио села Парижевића *Љубовине*. То би могла бити матица беговске породице Љубовића. Но има још

[28] Mikl., 545.

[29] Исти, 401., 413., 471., 472., 545.

[30] По Јиречку би стари босански Борач одговарао данашњем Бирчу, али, судећи по сигурним знацима, ја мислим, да је Борач данашњи рогатички крај.

[31] Mikl., 472.

[32] Пуцић, 112.

[33] Mikl., 325., 341., 370., 400., 413., 471.

[34] Исти, 414.

[35] Исти, 330., 544. Јиречек, Споменици српски 102.

[36] M. Zarzycki, Varošica Ust.kolina.Гласн. Зем. Муз. 1891. стр 120.

[37] Књижевни радови Нићифора Дучића III. стр. 92., 93.

нешто. У првој поли 16. вијека су браћа *Љубавићи*, Ђурађ и калуђер Тодор, штампали црквене књиге у Мљецима и у Горажду. С. Новаковић[38] мисли да је Ђурађ био Горажданин, а Љ. Стојановић[39] не може да се одлучи, шта му је био Божидар Горажданин, рођени отац или духовни. Кад узмем у обзир народну традицију и сличност презимена онда излази,

да су муслимански Љубовићи и православни Љубавићи били чланови једне породице, која је живјела у држави Јабланића и у њену најближем сусједству, а матица јој је по својој прилици Љубовине у рогатичком котару.[40]

[38] С. Новаковић, Истор. срп. књижевности 121.

[39] Љ. Стојановић, Старе срп. штампарије 26. Из Срп. Књ. Гласн. бр. 41.—44.

[40] Као доказ за поријекло Љубовића из овога краја може послужити и име једнога дијела села Њуха (опћ. Пауници, котар Фоча), који се дио зове *Љубуша*.

У рогатичком крају, у старој жупи Борчу, има поред споменутих још неколико насеља, која својим именима сјећају на стару властелу. Напријед су споменуте *Влађевине* са гробом Влатка *Влађевића*. — На западној периферији рогатичкога котара је насеље *Вражићи* у селу Сајице опћ. Гласинца, које именом сјећа на породицу Павла *Вражичића*, Радосављева властелина, а доцније херцега Влатка.[41] — У опћ. Дубу има насеље *Цуровићи*, које је, суђећи по имену, као баштина истоимене породице стекло њено име. То је породица Миотоша *Цурића*, ђака Радосављевих синова.[42] Овај би Миотош могао бити унук онога војводе Миотоша, који је сахрањен на Влађевинама.[43] Још има један доказ, да је њихова баштина била у овом крају. У оближњем селу Сељанима је сахрањена Грубача, жеља војводе Миотоша.[44] Један огранак ове породице је живјео у другом крају Босне, у опћ. Бакотићу у маглајском котару, гдје данас има село Цуровићи. На основу ове констатације сам напријед границу државе Јабланића метнуо на ријеку Босну код Маглаја. — У истој опћ. Дубу има и друго село, које именом подсјећа на једну властеоску породицу, село *Копјевићи*. Год. 1454. помиње се Радич *Копјевић*, дворски кнез Радосављевих синова.[45] Може бити, да ово село Копјевићи и није права стара баштина ове породице, јер и у другим крајевима има села са именом Копјевићи или Копљевићи. Једни су Копљевићи дио села Кетеновића у Кнежини у власеничком котару, други су у опћ. Живиницама у тузланском котару, а трећи у опћ. Билајце у варцарском. Од ова би три села могло доћи у обзир оно у Кнежини, јер је несумњиво у држави Јабланића. И оно у Живиницама би још могло доћи у обзир, стога што име опћ. Живинице сјећа на Живиничиће, властелу Јабланића. Трећи Копљевићи због своје велике удаљености од државе Јабланића испадају из комбинације. Ако су ови други Копљевићи старија баштина породице, онда су они рогатички могли постати својина породична када је Радич постао дворски кнез, да буде ближе својој господи у Борчу. — Село *Бранковићи* у опћ. Живаљевићима било је баштина кнезова Радивоја и Вука *Бранковића*, властеле Радосављевих синова.[46] Махмут Бранковић, који је сахрањен „на свои баштини" на Петрову Пољу у истом селу, а погинуо је на боју деспотову, њихов је сродник и канда савременик.[47]

У вишеградском котару, гдје се по споменицима спомињу као власништво породице Јабланића Добрунь и планина Бујак, има само једно село, које носи име једнога њихова властелина. У опћ. Гор. Соколовићима има село *Гаочићи*, које се зове као и породица Гојића и Вукше *Гаочића*, властеле кнеза Павла Рађеновића, и њихова некога сродника кнеза Санка, Радосављева властелина.[48] — Да ли има какве свезе између села *Земљицâ* у опћ. Жлијебу у овом котару и породице Павкуна и Мишљена *Земљића*[49] не умијем казати.

---

[41] Mikl., 545.
[42] Исти, 470.
[43] Љ. Стојановић, Стари срп. записи и натписи број 4774.
[44] Стојановић, Ст. срп. записи 4772.
[45] Mikl., 470.
[46] Исти, 471., 472.
[47] Стојановић, Записи 319.
[48] Mikl., 229., 325., 413.
[49] Исти, 400., 413., 471., 472.

И у кладањском котару има једно село, *Братељевићи*, које је сигурно било властеоска баштина породице Вучихне *Братељевића*, Радосављева властелина.[50]

Има још неколико села, која носе имена властеле породице Јабланића, али су изван њихове државе. Напријед сам навео два случаја, гдје је један мали властелин отишао у службу од једнога господара другоме, а споменуто је још неколико властеле, која су прешла из службе Јабланића у службу Херцега Влатка. Стога мислим, да могу и ова села означити као баштине породица Јабланића властеле.

У дринском крају на Херцеговој територији има у опћ. Јелечу фочанскога котара село *Драче*, које носи, мислим, име породице Тврткa и Ивана *Драчића*.[51] За њих се зна, да су били најприје у служби Радосава Павловића, па су послије прешли Херцегу Влатку. Вјероватно је, да им је Влатко даровао село, које се по њима назвало. Но није искључено и да су њих два раније ускочила у службу Радославу, а други чланови остали на баштини у Сандаљевој држави. — Исти је случај и са Вукосавом *Шубићем*,[52] на кога сјећа именом село *Шуби* у опћ. Пашојитовићима у фочанском котару. — Већ је нешто сумњивије означити баштином Будисава и Санка *Богавчића*[53] село *Богавиће* у опћ. Јошаници у истом котару. — Село *Прибинићи* у опћ. Тохољу у фочанском котару ваљда ће бити баштинско село кнеза Радича *Прибинића*, властелина војводе Петра Павловића.[54] — У опћ. Сијерчићима у горашкој испостави има село *Богданићи*. Оно додуше обликом не одговара потпуно презимену Љубише *Богданчића*,[55] али мислим ипак, да је то исто. Породица и село су се могли звати Богдани и Богданци, а од имена Богданац постаје презиме Богданчић — Опћина *Живинице* у тузланском котару носи име породице војводе Радоја *Живиничића* властелина Радосављевих синова.[56] Напријед сам казао, да у овој опћ. има једно село Копљевићи и због тога сам нагласио могућност, да обадвоје има неке свезе са односним истоименим породицама. Живинице леже далеко на сјеверу, вјероватно у старој области Солима, па није врло вјероватно, да су спадале, држави Јабланића, али није ни немогуће када се зна, да се ова држава простирала до јужних граница Усоре. Све ако Живинице и нијесу припадале Јабланићима могао је који члан породице Живиничића и бити одавде, и бити у служби Јабланића. — Ради гласовних разлика са сумњом идентификујем име сеоске опћ. *Тумаре* у маглајском котару и селе *Тумарићи* у тој опћ. са презименом породице крстјанина Влатка *Тумрлића*,[57] Радосављева изасланика у Дубровник. Тешкоћу идентификација видим у оно нешто гласовних разлика. За филолога, може бити, и није ово никаква тешкоћа. — Презиме госта Радосава *Брадијевића* или *Бра-*

[50] Mikl., 370.

[51] Исти, 545.

[52] Исто мјесто.

[53] Исти, 341., 370., 399.

[54] Mikl., 471.

[55] Исти, 229. Jorga, Notes et extraits II. 189. примј. 9. Љубиша Богданчић је и по Миклошићу и по Јорги властелин из приморскогa дијела државе Павла Рађеновића. Јорга га на истом мјесту помиње и под именом Богданић, што би одговарало имену села Богданића. Мало ниже стоји код Јорге, да је Љубиша од Требиња. И ако је несумњиво, да су Богданчићи властела из Травуније ипак се могло догодити, да један члан њихове породице добије баштину у унутрашњости и даде име селу Богданићима.

[56] Mikl., 471., 472.

[57] Исти, 306.

ђевића, поклисара Радосављевих синова,[58] сигурно носи као своје име, дакако у другом облику, село *Брађевина* у опћ. Ратковићу у сребрничком котару. Облик имена села показује, да је оно било баштина породице Брађи или Брађевићи. Нигдје више у Босни и Херцеговини нема другога села са оваквом основом. Стога је сигурно, да је Брађевина била баштина породице Брађевића. — Село и сеоска опћ. *Познановић*, опет у сребрничком котару, може бити, да су припадали породици Вукосава *Познановића*, властелина Павла Рађеновића.[59] И овај је означен у листини као свједок од Приморја, па за њега важи све оно, што сам рекао напријед за Вукосава Кобилачића.

И у држави породице Косача спомињу споменици неколико властеле, чија се презимена могу данас наћи у именима села. Што их, и поред обиља споменика о одношајима ове породице са Дубровником, нема онако много навео сам напријед евентуални узрок.

Насеље *Шиглице* у селу Каровићима опћ. Батово у чајничком котару сачувала је у свом имену спомен на породицу Радивоја *Шиглице* ђака Стјепана Вукчића који се спомиње 1443 год.[60] — У другом крај Сандаљеве и Стјепанове државе, ка гор. Неретви, биће баштина кнеу зова Радована и Ивана *Вардића*, властеле споменуте двојице Косача.[61] У сеоској опћ. Бјелемићу истоимене испоставе (коњички котар) зове се један дио села Свијенче *Варлићи*. — Човјек херцега Стјепана Радоје *Срђевић*, који је 1465. примио од Дубровчана конаваоски доходак,[62] био је ваљда из данашњега села *Срђевића* у опћ. Рудопољу гатачкога котара. — Кнез Вукман *Југовић*,[63] који је у годинама 1443—1445. долазио више пута у Дубровник ради депозита покојнога Сандаља, морао је бити из невесињскога краја, гдје се и данас налазе два села *Југовићи*, једно у опћ. Лукавцу, а друго је самостална сеоска опћина Је ли био од исте породице онај Војин *Југа или Југовић*, који се спомиње као војвода 1423.? Има и данас породице Југовића, али су муслимани. Они станују у селу истоимене опћине, коју сам споменуо малочас. По Дедијеру[64] се они зову Југе и знају, да су потомци старе властеоске породице Југовића, која је градила и цркву Св. Тројице у њихову селу. — Дио села Ковача у опћ. Кречи у фочанском котару зове се *Грунци*. Име има облик породичнога презимена изведенога од личнога имена Групко. Стога мислим, да је то насеље сачувало име породице Радича *Групковића*, који је 1450. ишао у Дубровник дићи неке новце за Стјепана Вукчића.[65] — У истом се послу спомиње и кнез Радивој *Цицинић*,[66] чије је презиме сачувано у имену села *Цицине* у опћ. Рашевићима у требињском котару. — У држави Косача је живјео 1444. Радич *Утвичић*, како вели Даничић негдје у дубровачком сусједству.[67] Ја мислим, да се под тим сусједством имају разумијевати крајеви на доњој Неретви близу дубровачких насеља Дројева и других. Ту у њиховој близини је данас село *Утвица* у опћ. Витини у љубушком котару. — Онај Покрајац

58 Mikl., 470.
59 Исти, 229.
60 Ђ. Даничић, Рјечник из књижев. старина српских III. стр. 487.
61 Mikl., 319., 393., 468.
62 Исти, 492.
63 Исти, на више мјеста од 390.—468. стране.
64 J. Дедијер: Херцеговина. Насеља срп. земаља VI. стр. 364.
65 Mikl., 441.
66 Исто мјесто.
67 Ђ. Даничић, op. cit. III. 390.

Тасовчић,[68] кога је војвода Радич Санковић 1400. год. ухватио и свезао, биће такођер из овога краја, из села *Тасовчића* код Чапљине у столачком котару.

Из државе трећега босанскога великаша, војводе Хрвоја имам само једно властеоско презиме, које се још и данас може пронаћи у именима села. На једној исправи Хрвојева синовца Јурја Војсалића из год. 1434. потписан је као свједок од Пљеве кнез Радоје *Чуклић*.[69] У горњој Пљеви, односно у Јању, има данас село *Чуклић* у опћ. Грабовици у јајачком котару, које сматрам породичном баштином кнеза Радоја. Чак је ова породица имала још својих земаља, јер има још једно село Чуклић у котару хљеванском, дакле опет у држави Хрвојеве породице. Али и изван тих земаља има једно истоимено село, звано Чукле, у опћ. Брајковићима у травничком котару.

Сва досадања имена властеле узета су из службених аката, но има нешто оваквога материјала и по натписима на старом гробном камењу, на који ћу сада прећи.

На једном мрамору у Калесији у зворничком котару спомиње се, да је на мртвога сјекао камен Милутин Кобловић у *Голуши*.[70] Не знам, је ли овај Милутин био какав мајстор, који је баш својом руком сјекао камен, или је он само дао заповијед, да се камен сијече о његову трошку, па по томе вјероватно и он био неки властелин. Вјероватније ми се чини, да он није био онај, који сијече камен, јер се поред њега спомиње у натпису други човјек, који је ударио натпис, па се ваљда овај бринуо и о сјечењу камена. *Годуш* (gen. Годуши), која се спомиње у натпису, данас је село у зворничком котару, далеко од Калесије за 9—10 км. на сјеверо-источну страну. Узгред ћу споменути, да на другом крају Босне има село *Каблови* у котару Котор-Варош, које се у 14. вијеку звало *Кабли*,[71] а именом сјећа на породицу овога Милутина Кобловића.

У сеоској опћ. Прибој — Пељаве у истом котару укопан је Драгоје Јунотић *Туаковић*, племенити Свибничанин.[72] У Босни данас нема никаква села Свибница, али имају села Српски и Турски *Тупковић* у тузланском котару. У данашњој Србији има неколико села са именом Сибница, од којих је најближе Босни оно у опћ. закупској среза Груже, у крагујевачком округу. Да овај Драгоје није пореклом отуда?

У истом селу је и гроб Радмила Брајковића, унука *Бољерадова*.[73] На Бољерада, дједа Радмилова, сјећа данашње село *Бољорадина* у опћ. Слатини у фочанском котару.

Село *Бановићи* у тузланском котару носи презиме Божићка *Бановића*,[74] који је сахрањен ту у селу.

Рогатичко село *Оарашићи* још и сада носи име породице војводе Радивоја *Оарашића*,[75] који је, како стоји на једном гробном натпису у истом селу, ту закопан.

У херцеговој цркви код Горажда је укопан кнез Радивој *Ширинић*.[76] Десетак километара на југо-западну страну од цркве лежи село *Ширинићи* у опћ. Вранићима у фочанском котару.

---

[68] Пуцић op. cit. 34. Криво забиљежено Покранца Шасовчика.

[69] Mikl., 379.

[70] Љ. Стојановић. Записи бр. 4733.

[71] Thallóczy, op. cit. стр. 410.

[72] Стојановић, Записи бр. 4739.

[73] и [74] Исти, 4740., 4737.

[75] и [76] Стојановић, Записи, 4770., 4766., 4835 до 4837.

У херцеговачком Дабру у селу Милавићима имају три гробна натписа. Један спомиње Богдана *Хатељевића*, а други и трећи браћу Радивоја и Радосава Вукчиће, синове Вукца *Пићевића*.[77] Богдан се у натпису назива слугом војводе Радича, ваљда Санковића. Пићевићи су она породица у Дабру, којој је припадао Иваниш Пићевић из Дабра, за кога је била удата Владисава, кћи Брајила Тезановића.[78] Хатељевићима одговара село *Хатељи*, које лежи одмах сјеверно од Милавића, а Пићевићима махала *Пићевићи* у Доњој Трусини, далеко од Милавића за 11 км. на сјеверо—западну страну.

У столачком селу *Бољунима* у опћ. Бјеловићима укопан је Богавац *Бољуновић*.[79]

Љубинско село *Влаховићи* има гроб Радосава *Влаховића*.[80] Лежи на „племенитој баштини."

На својој племенитој земљи у селу Величанима у Попову сахрањен је Влађ *Галичић*,[81] у близини села *Галичића*. Ту близу у селу Жакову лежи Добрило *Бобан*,[82] који је, судећи по презимену, поријеклом из *Бобана*, одмах тамо на другој (лијевој) страни Требишњице.

У Радмиловића Дубравама у билећком котару је гроб Вукше *Дубјевића*,[83] чијег презимена сјећа село Дубљевићи у Невесињу.

На завршетку бих имао примијетити још нешто. Ја сам код неке властеле наговијестио, да су им презимена евентуално изведена из имена оних села, која су држали као своје породичне баштине. Тај би случај могао бити и чешћи, него што је оно неколико наведених примјера, јер је и по другим земљама у свијету био такав обичај. У Босни су и данас код бегова такви случајеви чести, нарочито када је у питању каква врло разграната породица, па ваља разликовати њене поједине линије. Тако н. пр. једна грана Куленовића зове се Човке по граду Човци. друга Буковаче по селу и граду Буковачи. Тако су разне гране Ченгијћа по селима, гдје су имале земље и оџаке назване Трешњама, Ратајцима, Хотовцима и Мрежицама. С тога разлога код многих породица остајем у сумњи, ко је коме дао име, село породици или породица селу. Али је изван сваке сумње у сваком случају гдје село и породица имају исто име, да је у том селу или крају била баштина те породице.

Владислав Скарић.

[77] Стојановић, Записи, 4770 . 4766., 4835 до 4837.
[78] Mikl., 544.
[79] Стојановић, Записи, 4863.
[80] [81] [82] [83] Стојановић, Записи 4834., 4889., 4894., 4851.